

KYSELYLOMAKE: FSD3041 TOIMITTAJAN SANANSIJAT: KYSELY 2013

QUESTIONNAIRE: FSD3041 INTERPRETATION, OBJECTIVITY AND AUTONOMY IN JOURNALISTS' WORK IN FINLAND 2013

---

Tämä kyselylomake on osa yllä mainittua Yhteiskuntatieteelliseen tietoaarkistoon arkistoitua tutkimusaineistoa.

Kyselylomaketta hyödyntävien tulee viitata siihen asianmukaisesti lähdeviitteellä.

Lisätiedot: <http://www.fsd.uta.fi/>

---

This questionnaire forms a part of the above mentioned dataset, archived at the Finnish Social Science Data Archive.

If the questionnaire is used or referred to in any way, the source must be acknowledged by means of an appropriate bibliographic citation.

More information: <http://www.fsd.uta.fi/>

---

Detta frågeformulär utgör en del av den ovannämnda datamängden, arkiverad på Finlands samhällsvetenskapliga dataarkiv.

Om frågeformuläret är utnyttjat eller refererat till måste källan anges i form av bibliografisk referens.

Mer information: <http://www.fsd.uta.fi/>

---

*Tiedote kyselyyn valittujen lehtien päätoimittajille*

OTSIKKO: Tutkimus toimittajan osallisuudesta lehtensä arvosisältöön

Tervehdys,

Toimittajan sananvapaus ja -pakko -tutkimuksessa selvitetään, millä tavoin yksittäiset toimittajat voivat ja haluavat vaikuttaa oman viestimensä arvosisältöön. Onko mielipidejournalismi toimittajalle mahdollisuus vai pakko? Miten kriittisyys ja tulkitsevuus käyvät yksiin tasapuolisuuden ja totuudellisuuden kanssa? Tutkimuksen tekee Journalismin tutkimuskeskus COMET Tampereen yliopistosta, ja se valmistuu tämän vuoden loppuun mennessä. Tutkimuksen rahoittaa Helsingin Sanomain Säätiö.

Tutkimukseen on nyt vuorossa seitsenpäiväisten sanomalehtien kirjoittaville toimittajille suunnattu kysely. Mukana on myös teidän lehtenne toimittajia. Olemme valinneet kyselyvastaajat lehden nettisivuilla julkaistuihin toimittajien yhteystiedoista. Lähetämme sähköpostilla vastauspyynnön, jossa on linkki internet-vastauslomakkeeseen. Vastaukset käsitellään anonymisti, eikä yksittäisiä lehtiä vertailla keskenään. Kyselyyn vastaamiseen kuluu noin 15 minuuttia. Aiemmin on jo haastateltu kaksikymmentä toimittajaa ja kymmenen päätoimittajaa kymmenestä suuresta viestimestä

Toivon myönteistä suhtautumista tutkimukseemme. Tarvittaessa kerron mielelläni siitä enemmänkin. Ilmoitathan, jos et halua että lähetämme osallistumispyyntöjä toimitukseenne.

Alla vielä linkki tutkimuksen esittelysivulle:

<http://www.uta.fi/cmt/tutkimus/comet/tutkimus/sananvapaus.html>

Ystävällisin terveisin,

Esa Reunanen  
Journalismin tutkimuskeskus COMET  
33014 Tampereen yliopisto

esa.reunanen@uta.fi  
p. 050 318 5943

*Saate kyselyvastaajille*

OTSIKKO: Toimittajan sanansijat lehdessään: osallistumispyyntö tutkimukseen

Tervehdys,

Tutkimuksessamme selvitetään, millä tavoin yksittäiset toimittajat voivat ja haluavat vaikuttaa oman viestimensä arvoisälttöön. Onko mielipidejournalismi toimittajalle mahdollisuus vai pakko? Miten kriittisyys ja tulkitsevuus käyvät yksiin tasapuolisuuden ja totuudellisuuden kanssa? Tutkimuksen tekee Journalismin tutkimuskeskus COMET Tampereen yliopistosta, ja se valmistuu tämän vuoden loppuun mennessä. Tutkimuksen rahoittaa Helsingin Sanomain Säätiö.

Toivon, että osallistut tutkimukseen täyttämällä oheisen nettilomakkeen. Kysely on suunnattu seitsenpäiväisten sanomalehtien kirjoittaville toimittajille. Olemme informoineet mukaan valittujen lehtien päätoimittajia kyselystä. Vastaukset käsitellään anonymisti, eikä yksittäisiä lehtiä vertailla keskenään. Lomakkeen täyttämiseen kuluu noin 15 minuuttia. Vastanneiden kesken arvotaan kymmenen tutkimuksesta julkaistavaa kirjaa.

Lomake avautuu osoitteesta #url#

Tunnuksesi on #tunnus# ja salasanasasi #salasana#.

Kirjautumisen avulla varmistamme, että kukin vastaaja vastaa kyselyyn vain kerran ja että jo vastanneita ei häiritä muistutusviesteillä.

Toivon, että vastaat heti kun mahdollista, sillä asia unohtuu helposti. Tutkimuksen luotettavuuden kannalta on tärkeää, että vastausprosentti on mahdollisimman korkea.

Kerron mielelläni tutkimuksesta lisää.

Ystävällisin terveisin,

Esa Reunanen  
Journalismin tutkimuskeskus COMET  
33014 Tampereen yliopisto

esa.reunanen@uta.fi  
p. 050 318 5943

## *Muistutusviesti*

OTSIKKO: Toimittajan sanansijat lehdessään: osallistumispyyntö tutkimukseen

Tervehdys,

Tässä muistutusviesti tutkimuksestamme, jossa selvitetään, millä tavoin yksittäiset toimittajat voivat ja haluavat vaikuttaa oman viestimensä arvoisältöön. Onko mielipidejournalismi toimittajalle mahdollisuus vai pakko? Miten kriittisyys ja tulkitsevuus käyvät yksiin tasapuolisuuden ja totuudellisuuden kanssa?

Voit osallistua tutkimukseen täyttämällä oheisen nettilomakkeen. Toivon, että vastaat heti kun mahdollista, sillä asia unohtuu helposti. Tutkimuksen luotettavuuden kannalta on tärkeää, että mahdollisimman moni pyynnön saaneista vastaa kyselyyn.

Lomake avautuu osoitteesta [#url#](#)

Tunnuksesi on [#tunnus#](#) ja salasanasasi [#salasana#](#).

Kirjautumisen avulla varmistamme, että kukin vastaaja vastaa kyselyyn vain kerran ja että jo vastanneita ei häiritä muistutusviesteillä. Lähetän vielä yhden muistutusviestin noin viikon kuluttua.

Kysely on suunnattu seitsenpäiväisten sanomalehtien kirjoittaville toimittajille. Olemme informoineet mukaan valittujen lehtien päätoimittajia kyselystä. Vastaukset käsitellään anonyymisti, eikä yksittäisiä lehtiä vertailla keskenään. Lomakkeen täyttämiseen kuluu noin 15 minuuttia. Vastanneiden kesken arvotaan kymmenen tutkimuksesta julkaistavaa kirjaa.

Tutkimuksen tekee Journalismin tutkimuskeskus COMET Tampereen yliopistosta, ja se valmistuu tämän vuoden loppuun mennessä. Tutkimuksen rahoittaa Helsingin Sanomain Säätiö.

Kerron mielelläni tutkimuksesta lisää.

Ystävällisin terveisin,

Esa Reunanen  
Journalismin tutkimuskeskus COMET  
33014 Tampereen yliopisto

[esa.reunanen@uta.fi](mailto:esa.reunanen@uta.fi)  
p. 050 318 5943

## *Muistutusviesti 2*

OTSIKKO: Toimittajan sanansijat lehdessään: osallistumispyyntö tutkimukseen

Tervehdys,

Tässä vielä viimeinen muistutusviesti tutkimuksestamme, jossa selvitetään, millä tavoin yksittäiset toimittajat voivat ja haluavat vaikuttaa oman viestimensä arvoisälttöön. Onko mielipidejournalismi toimittajalle mahdollisuus vai pakko? Miten kriittisyys ja tulkitsevuus käyvät yksiin tasapuolisuuden ja totuudellisuuden kanssa?

Voit osallistua tutkimukseen täyttämällä oheisen nettilomakkeen. Toivon, että vastaat heti kun mahdollista, sillä asia unohtuu helposti. Vapun jälkeen kyselyyn ei voi enää vastata. Tutkimuksen luotettavuuden kannalta on tärkeää, että mahdollisimman moni pyynnön saaneista vastaa kyselyyn.

Lomake avautuu osoitteesta #url#  
Tunnuksesi on #tunnus# ja salasanasasi #salasana#.

Kysely on suunnattu seitsemänpäiväisten sanomalehtien kirjoittaville toimittajille. Olemme informoineet mukaan valittujen lehtien päätoimittajia kyselystä. Vastaukset käsitellään anonyymisti, eikä yksittäisiä lehtiä vertailla keskenään. Lomakkeen täyttämiseen kuluu noin 15 minuuttia. Vastanneiden kesken arvotaan kymmenen tutkimuksesta julkaistavaa kirjaa.

Tutkimuksen tekee Journalismin tutkimuskeskus COMET Tampereen yliopistosta, ja se valmistuu tämän vuoden loppuun mennessä. Tutkimuksen rahoittaa Helsingin Sanomain Säätiö.

Kerron mielelläni tutkimuksesta lisää.

Ystävällisin terveisin,

Esa Reunanen  
Journalismin tutkimuskeskus COMET  
33014 Tampereen yliopisto

esa.reunanen@uta.fi  
p. 050 318 5943

## Toimittajan sanansijat

Kysymyslomake

***\*Taustatiedot\****

### Sukupuoli

Nainen  
Mies

### Ikä

Alle 25 vuotta  
25-35 vuotta  
36-45 vuotta  
46-55 vuotta  
Yli 55 vuotta

### Lehtesi levikki

Alle 25 000  
25 000 - 50 000  
50 000 - 100 000  
Yli 100 000

### Mikä seuraavista vastaa parhaiten nykyisiä työtehtäviäsi?

1. Yleistoimittaja (kotimaa, kaupunki, ajankohtais- ym.)
  2. Poliitiikan toimittaja
  3. Kulttuuritoimittaja
  4. Taloustoimittaja
  5. Ulkomaantoimittaja
  6. Urheilutoimittaja
  7. Artikkelitoimittaja
  0. Muu tehtävä. Kirjoita alle mikä:
- 

### Kuinka kauan olet toiminut nykyisessä työtehtävässäsi?

Alle vuoden  
1-3 vuotta  
3-5 vuotta  
5-10 vuotta  
10-20 vuotta  
20-30 vuotta  
Yli 30 vuotta

**Kuinka kauan olet kaikkiaan tehnyt toimitustyötä?**

- Alle vuoden
- 1-3 vuotta
- 3-5 vuotta
- 5-10 vuotta
- 10-20 vuotta
- 20-30 vuotta
- Yli 30 vuotta

***\*Tulkitsevuus journalismissa\****

**Mikä seuraavista kuvaa parhaiten suhdettasi kommenttien ja kolumnien kirjoittamiseen?**

1. Saan tehdä kommentteja tai kolumneja vain harvoin tai en lainkaan.
  2. Teen kommentteja tai kolumneja silloin kun haluan, eikä niiden tekemistä rajoiteta tai niihin kannusteta.
  3. Minua kannustetaan kommenttien tai kolumnien tekemiseen, mutta voin myös kieltäytyä ilman että sitä paheksuttaisiin.
  4. Kieltäytymistäni kommenttien tai kolumnien tekemisestä ei toimituksessamme katsottaisi hyvällä.
  0. Mikään edellisistä ei kuvaa tilannettani hyvin. Kirjoita alle parempi kuvaus:
- 

**Kuinka usein kirjoitat seuraavia juttuja?**

(5. Päivittäin, 4. Viikoittain, 3. Kuukausittain, 2. Muutaman kerran vuodessa, 1. Harvemmin tai en koskaan, 0. En osaa sanoa)

1. Uutinen
  2. Uutiskommentti
  3. Uutisanalyysi tai taustajuttu
  4. Kolumni tai näkökulma
  5. Pääkirjoitus
  6. Blogi
  7. Muu tulkitseva, kommentoiva tai persoonallinen juttutyyppi. Kirjoita alle mikä:
-

**Kuinka samaa tai eri mieltä olet seuraavista väittämistä?**

(4. Täysin samaa mieltä, 3. Melko samaa mieltä, 2. Melko eri mieltä, 1. Täysin eri mieltä, 0. En osaa sanoa)

1. Koen tulkitsevat ja kommentoivat jutut hyväksi tilaisuudeksi esittää myös omia näkemyksiäni julkisesti.
2. Joudun tekemään tulkitsevia tai kommentoivia juttuja silloinkin, kun minulla ei ole aiheesta mitään sanottavaa.
3. Tekisin tulkitsevia tai kommentoivia juttuja mielelläni, mutta kaikki aika menee uutistyyöhön ja muihin pakollisiin tehtäviin.
4. Minulla on seuranta-alue, jolta koen osaavani kirjoittaa asiantuntevia kommentteja ja analyysyjä.
5. Toimituksessani tähdätään enemmän siihen, että kaikki tekevät kaikkea kuin siihen, että toimittajat voisivat kehittää asiantuntemustaan.
6. Toimittajan on kehitettävä osaamistaan ja tyyliään jonkinlaiseksi ”toimittajabrändiksi”, jotta hän pärjäisi nykyisillä työmarkkinoilla.

**Kuinka olennaisina pidät seuraavia journalismin tehtäviä omassa työssäsi?**

(4. Erittäin olennaisena, 3. Melko olennaisena, 2. En kovin olennaisena, 1. En lainkaan olennaisena, 0. En osaa sanoa)

1. Uutistapahtumista raportointi
2. Taustoitus ja tulkinta
3. Keskusteluun osallistuminen omilla näkökulmilla ja mielipiteillä

**Kuinka olennaisina pidät seuraavia journalismin tehtäviä journalismissa yleensä?**

(4. Erittäin olennaisena, 3. Melko olennaisena, 2. En kovin olennaisena, 1. En lainkaan olennaisena, 0. En osaa sanoa)

1. Uutistapahtumista raportointi
2. Taustoitus ja tulkinta
3. Keskusteluun osallistuminen omilla näkökulmilla ja mielipiteillä

**Miten seuraavien sisältöjen määrä on muuttunut omassa lehdessäsi 2000-luvulla?**

(3. Lisääntynyt, 2. Pysynyt ennallaan, 1. Vähentynyt, 0. En osaa sanoa)

1. Taustoitus (aiemmat tapahtumat, kontekstointi)
2. Tulkinta (motiivien, syiden ja seurausten pohdinta)
3. Näkökulmajournalismi (toimittajien omat avaukset ja mielipiteet)

**Miten uskot seuraavien sisältöjen määrän muuttuvan omassa lehdessäsi tulevan kymmenen vuoden aikana?**

(3. Lisääntyy, 2. Pysyy ennallaan, 1. Vähenee, 0. En osaa sanoa)

1. Taustoitus (aiemmat tapahtumat, kontekstointi)
2. Tulkinta (motiivien, syiden ja seurausten pohdinta)
3. Näkökulmajournalismi (toimittajien omat avaukset ja mielipiteet)

**Jos haluat, voit kommentoida tähän yllä esitettyjä kysymyksiä ja perustella vastauksiasi:**

---

***\*Uutisten tulkitsevuus, totuudellisuus ja tasapuolisuus\****

**Kuinka samaa tai eri mieltä olet seuraavista väittämistä?**

(4. Täysin samaa mieltä, 3. Melko samaa mieltä, 2. Melko eri mieltä, 1. Täysin eri mieltä, 0. En osaa sanoa)

1. Pyrin uutisessa esittämään eri näkökannat tasapuolisesti silloinkin, kun itselläni on asiasta selvä mielipide.
2. Pyrin jutuillani herättämään keskustelua yhteiskunnallisista ongelmista ja epäkohdista.
3. Jos lähde esittää puolueellisia tai puutteellisia väitteitä, täydennän juttua uusilla lähteillä ja tiedoilla, kunnes juttu mielestäni antaa riittävän kattavan ja todenmukaisen kuvan.
4. Toimittaja ei voi esittää asioita ”sellaisenaan”, vaan jutun rajaus, lähteet ja näkökulma perustuvat aina harkintaan.
5. Toimitukselle yhteiset uutiskriteerit ja toimintarutiinit vaikuttavat uutisnäkökulmien ja painotusten valintaan enemmän kuin toimittajan henkilökohtaiset mieltymykset ja näkemykset.
6. Jos esimerkiksi ympäristönsuojelu tai yrittäjäyys ovat toimittajalle henkilökohtaisesti tärkeitä, tämä näkyy myös hänen kirjoittamiensa uutisten näkökulmissa ja painotuksissa.
7. Uutisessa vastuu väitteiden totuudellisuudesta on niiden esittäjillä.  
Toimittaja vastaa vain siitä, että lähteitä on lainattu oikein.
8. Toimittajalla on lupa valita lähteen puheesta haluamansa sitaatti, vaikka se antaisi lähteen näkemyksestä harhaanjohtavan kuvan.
9. On oikein, että viestimet uutisissakin katsovat asiaa oman yleisönsä näkökulmasta (esim. varuskunta-lakkautukset levikkialueella) ja jättävät omalle yleisölle epäedulliset perustelut vähemmälle huomiolle.

**Jos haluat, voit kommentoida tähän yllä esitettyjä väitteitä ja perustella vastauksiasi:**

---

***\*Avoimuus omien arvojen ja mielipiteiden paljastamisessa\****

**Kuinka laajasti voit ajatella kertovasi oman kantasi seuraavista asioista? (Valitse laajin julkisuus johon olisit valmis)**

(1. En kenellekään, 2. Puolisolle, 3. Ystäville, 4. Facebook-kavereille, 5. Kolumnissa, 0. En osaa sanoa)

1. Presidentinvaaliehdokas
2. Homoavioliitot
3. Turkistarhaus
4. Puoluekanta
5. Suomen Nato-jäsenyys
6. Hallituksen kuntauudistus

**Kuinka samaa tai eri mieltä olet seuraavista väittämistä?**

(4. Täysin samaa mieltä, 3. Melko samaa mieltä, 2. Melko eri mieltä, 1. Täysin eri mieltä 0. En osaa sanoa)

1. Jos toimittajalla on juttuaiheeseensa liittyvä mielipide, hänen pitäisi tuoda se avoimesti esiin esimerkiksi uutiskommentissa.
2. Toimitusten olisi hyvä kartoittaa toimittajiensa yhteiskunnallisia näkemyksiä ja kertoa yleisölle esimerkiksi se, kuinka paljon toimituksessa on eri puolueiden kannattajia.
3. Lähteiden on helpompi luottaa toimittajaan, jos hän on julkisesti kertonut yhteiskunnallisista näkemyksistään.
4. Uutisesta voi tulla parempi, jos toimittaja tuo siinä esiin myös oman näkemyksensä asiasta.

**Mikä seuraavista vastaa parhaiten omaa kantaasi?**

3. Haluan olla anonyymi toimittaja, jonka oma persoona ei tule jutuissa esiin.
2. Haluan tehdä persoonallisia juttuja, mutta en halua olla tunnettu henkilö.
1. Haluan olla toimittaja, joka tunnetaan tyylistään ja näkemyksistään.
0. En osaa sanoa

**Jos haluat, voit kommentoida tähän yllä esitettyjä kysymyksiä ja perustella vastauksiasi:**

---

***\*Itsenäinen työskentely ja yhteistyö\****

**Kuinka samaa tai eri mieltä olet seuraavista väittämistä?**

(4. Täysin samaa mieltä, 3. Melko samaa mieltä, 2. Melko eri mieltä, 1. Täysin eri mieltä, 0. En osaa sanoa)

1. Itse ideoimieni aiheiden osuus tekemistäni jutuista on vähentynyt viimeisten kymmenen vuoden aikana.
2. Saan käytännössä aina toteuttaa itse ideoimani jutun.
3. Voin itsenäisesti vaihtaa jutun näkökulmaa ja haastateltavia, jos sovittu idea ei tunnukaan toimivan.
4. Uutispäälliköt tai tuottajat päättävät valtaosan tekemieni juttujen aiheista ja näkökulmista.
5. Keskustelen nykyisin juttujeni näkökulmista ja painotuksista esimiesteni kanssa enemmän kuin vielä kymmenen vuotta sitten oli tapana.
6. Saan yleensä tahtoni läpi, jos olen juttuni näkökulmasta tai painotuksesta eri mieltä esimieheni kanssa.
7. Vältän juttuja aiheista tai näkökulmista, jotka ovat toimituksen johdon mielestä arkaluonteisia tai vastoin pääkirjoituksissa omaksuttua kantaa.
8. Koen, että esimieheni ohjailevat työtäni liikaa ja rajoittavat näin journalistista vapauttani.

**Kuinka monta kertaa kahdentoista viime kuukauden aikana olet joutunut muuttamaan juttuasi tai se on jätetty julkaisematta jutun sisältämien mielipiteiden tai arvojen takia?**

0. En kertaakaan
1. 1-3 kertaa
2. Useammin

**Millaisia nämä tapaukset olivat?**

---

---

***\*Loppukommentit\****

**Tähän voit vielä kommentoida tutkimusta tai sen teemoja. Voit myös täsmentää tai perustella antamiasi vastauksia.**

---

---

---